

פניני הפרשה

* יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים *

© נייד: 052-7654216 © כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. © דוא"ל: 7654216@gmail.com

כלי אמונתנו

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב - רש"י מבאר שעם ישראל אין נושעים אלא בפיהם על ידי תפלה ובקשה. ולומד מכך החפץ חיים שהאמונות של עם ישראל על ידי כח התפלה והבקשה, וכמו שמצינו שאמר יעקב אבינו כשנתן את שכם ליוסף הצדיק "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי", ותרגם אונקלוס "בצלתי ובבעותי", היינו בתפילתי ובבקשתי. ויש להבין: הרי מי שכבש את שכם היו שמעון ולוי, בניו של יעקב. אם כן, למה לא הזכיר אותם כלל, ואף לא נתן להם את העיר, אלא נתנה ליוסף - שלכאורה כלל לא השתתף בכיבוש? ועוד יש לתמוה: אם יעקב אבינו כבש את שכם בתפלה ובבקשה, מדוע הוא אומר "בחרבי ובקשתי"? הרי לא נלחם בחרב ובקשת! אלא ביקש יעקב אבינו ללמדנו, כי אף שנאמר "ויקחו שני בני יעקב איש חרבו", אין זה טבעי ששני נערים בני שלוש-עשרה יתגברו על עיר שלמה. אלא שמי שנתן להם את הכוח הפנימי - היה יעקב, באמצעות תפלתו ובקשתו. ולפיכך הוא שזכאי להחליט למי להוריש. ומוסיף החפץ חיים: מכאן נלמד שכוח הדיבור של כל יהודי הוא כלי האומנות הגדול ביותר שבאמצעותו האדם השלם בונה שמים וארץ, כמו שנאמר: "ואשים דברי בפך... לנטוע שמים וליסוד ארץ".

*

יהודי אחד נכנס לחזון איש זצ"ל לפני תפלת מנחה ושאלה קשה בפיו: במהלך ההריון של אשתו חל סיבוכי, והרופאים אמרו כי יש לנתחה, ויש בזה עניין של פיקוח נפש, אך ניתוח זה ככל הנראה יגרום שהאשה לא תוכל ללדת לעולם. "מה רוצה אתה שאומר לך?", ענה ה"חזון איש", "הרי הרופאים קבעו שמדובר בעניין של פיקוח נפש. מה נעשה נגד פיקוח נפש? אבל, עומדים אנו כעת לפני תפלת מנחה. הבה נתפלל, ונחשוב על כך שוב אחרי התפלה". כשהסתיימה התפלה, פנה ה"חזון איש" אל האברך ואמר לו: "אל תשמע לרופאים ואל תסכים לניתוח. אל דאגה! הכל יסתדר וייוולד לך ילד בריא ושלם".

הוא חזר עם התשובה אל הפרופסור, שהביט בו כעל אדם שנשתבשה דעתו. הוא הפעיל את כל כוח שכנועו כדי להסביר לאברך את משמעות ההחלטה המסוכנת הזו, אולם היהודי, שהיה חדור באמונת חכמים, נותר דבוק בעמדתו וחתם על סירוב לניתוח.

לא חלף זמן רב, והאשה ילדה בנסי נסים וולד של קיימא, ובשנים הבאות זכו שניהם לעוד אחד עשר בנים, בסך הכל שנים-עשר ילדים כנגד שנים עשר שבטי י-ה!...

מיעוט שחוק

על מי שכונה 'סגורם' של ישראל' הלא הוא רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל מסופר ששנה אחת הלך בתשעה באב ברחובה של עיר, והנה הוא רואה אדם מישראל, יושב על מרפסת ביתו, ואוכל את סעודתו בפרהסיא. נטפל אליו רבי לוי יצחק והוכיחו: "בני, תשעה באב היום! בודאי שכחת...". "לא רבי" - התייחר הלה - "זוכר אני גם זוכר!". "אולי אינך יודע?" ניסה רבי לוי יצחק בכיוון אחר "שתשעה באב הוא יום צום ואסור לאכול ולשתות בו". "יודע אני שתשעה באב תענית ציבור הוא", השיב האיש בעזות מצח. "בודאי חלוש אתה והרופאים אסרו עליך את התענית...", התאמץ רבי לוי יצחק לחפש לו צד זכות, "חס ושלום", הגיב הלה בחיוך צונן ומלגלג "בריא ושלם אני בכל רמ"ח אברי ושם"ה גידי". נשא רבי לוי יצחק את עיניו למרום וקרא: "רבונו של עולם! ראה עד היכן מדת האמת של בניך מגעת. נוח לו ליהודי זה לשים את עצמו רשע ובלבד שלא להוציא שקר מפיו!...".

עצה טובה

למגידי שיעורים,
מומלץ להשקיע
על סעודות סיומי
מסכת, הילולות,
טיול לקברות צדיקים
וכדומה. זו "סגולה"
לריבוי משתתפים
חדשים...

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"צריכים ההורים לתת לב ולהדריך את הילדים והנערים שלהם בדרך הישר, כמו שנותנים לב עליהם בענייני הגוף". ("מגיד חדשות" ח"י עמ' תי"ג).

לא יחל דברו (ל' ג') - "לא יחל דברו" ר"ת ילד. רמז בזה למ"ש בשבת (דף ל"ב ע"ב): "רבי אומר, בעוון נדרים בנים מתים כשהם קטנים". (הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

נקודת חן • עובדיה חן

מנין שנות העולם

אנו מונים כיום צריך להוסיף שנה אחת על כל הנ"ל, ותהיה יציאת מצרים בשנת ב' תמ"ט, וכניסת יהושע בן נון לארץ בשנת ב' תפ"ט, והתחילו למנות שמטין ויובלות בשנת ב' תק"ד, ונחרב בית ראשון בשנת ג' של"ט (ועיין שם באורך שעל פי זה פתר מבוכה גדולה בענין שנת היובל).

המקום העיקרי שבו מבוכה זו באה לידי ביטוי הוא במנין השנים שעברו מחורבן בית שני שאנו מכריזים בליל תשעה באב.

בפי העולם שגור וכך מופיע כמעט בכל הלוחות, שבית שני נחרב בשנת ג' תתכ"ח ליצירה שהיא שנת 68 לספה"נ, ונתנו לזה סימן שצריך לנכות מספר חיי"ם (68) ממנין הנוצרים, ויצא לך מנין השנים לחרבן בית שני. מנין זה מסתמך על דעת רש"י במסכת עבודה זרה (דף ט' סע"א) שכתב שהחורבן היה בשנת ג' תתכ"ח. אלא שמול רש"י יש את הרמב"ם שנוקט בפשיטות ששנת החורבן היא ג' אלפים תתכ"ט.

על פניו נראה שיש כאן מחלוקת בין רש"י לרמב"ם. בא מרן ראש הישיבה זצ"ל בספר "סולת נקיה" (עמ' רנ"ו) ומבאר על פי האמור ששניהם מסכימים שהחורבן היה באותו תאריך, והפער של שנה אחת נובע מכך שרש"י מונה למולד וי"ד ואילו הרמב"ם מונה למולד בהר"ד.

לפי זה, כיון שכיום מקובל למנות לפי מולד בהר"ד, יש **למנות בליל תשעה באב לפי החישוב שהחורבן היה בשנת ג' תתכ"ט, ולא כפי המודפס בלוחות השנה.** לא שייך לתפוס את החבל בשני ראשיו, ומצד אחד בתאריך לכתוב שנת תשפ"ה לפי מולד בהר"ד, ואת שנות החורבן למנות לפי מולד וי"ד.

ובאשר לסימן, אל דאגה, מרן כבר דאג לתחליף הולם: במקום 68, יש לחסר ממנין שנות הנוצרים 69 כמנין "יגון", בבחינת והסר ממנו יגון ואנחה.

בן כמה שנים הוא עולמנו? מסתבר שהתשובה לשאלה טריוויאלית זו אינה פשוטה כפי שניתן לחשוב.

בין חכמי העיבור ישנן שתי צורות חישוב. אך תחילה לעובדות המוסכמות: העולם נברא ביום כ"ה באלול (לדעת רבי אליעזר שהלכה כמותו), וביום הששי לבריאת העולם הוא א' בתשרי בשעה חמישית, נברא אדם הראשון. השאלה היא האם מחשיבים את חמשת הימים הראשונים שלפני בריאת אדם הראשון כשנה שלימה, לפי הכלל ש"יום אחד בשנה חשוב שנה" (ר"ה ב' ע"ב), או שמתחילים למנות את שנות העולם רק מיום שנברא אדם הראשון.

שיטת החישוב של חמשה ימים כשנה תמימה, מכונה "מולד בהר"ד" (ר"ת זמן המולד בתשרי בשנה שלפני בריאת העולם) או "מולד התוהו" (שהוא מולד תיאורטי ובזמן מולד זה העולם היה תוהו), ואילו שיטת החישוב מזמן בריאת אדם הראשון מכונה "מולד וי"ד" (ר"ת זמן המולד בא' בתשרי שנברא בו אדם הראשון).

כיצד ההכרעה? בכל תפוצות ישראל נהוג היום למנות ע"פ מולד בהר"ד (מולד התוהו), ומספר השנה המקובל הוא לפי מולד זה. אלא שבספרים שונים של רבותינו, מצוינים תאריכים של אירועים שונים המחושבים לפי מולד וי"ד, מה שיוצר הרבה מבוכות, כאשר יש פער של שנה אחת בין ספרים שונים.

לדוגמא, בספרים שונים מצוין שיציאת מצרים ומתן תורה היו בשנת ב' תמ"ח, וכניסת יהושע לארץ בשנת ב' תפ"ח, ובשנת ב' תק"ג התחילו למנות שמטין ויובלות, ובשנת ג' של"ח חרב בית ראשון וכו'. על כל התאריכים הללו מעיר מרן ראש הישיבה רבנו הגדול זצ"ל בשו"ת בית נאמן ח"א (עניינים שונים סי' ב') שהם למולד וי"ד, אבל למולד בהר"ד שעל פיו

אישית מחוצפתו, אלא התייחס לבעייתיות שבהתנהגותו. במקום "ככה אתה מדבר עליי?!" - "ככה לא מדברים!", "לא מתאים לך לדבר כך!", "מצער אותי שאתה מדבר כך!" וכיוצא. (המחנך הרב יחיאל יעקובזון שליט"א).

7. **מחאה קצרה** - בכל פעם שהילד מדבר אלינו בחוסר דרך ארץ, מומלץ שנפסיק את עיסוקינו או שיחתנו למספר שניות, ואז נגיד לילד בפנים רציניות ובטון ברור: "סליחה, אני לא מסכים שתדבר אלי ככה!". או: "בבית שלנו לא מדברים כך לאבא / לאמא". לאחר המשפט הקצר הזה, כדאי להמשיך ולהביט בו עוד מספר שניות, כדי להמחיש שאנחנו ממש ממש רציניים בכוונתנו, וזהו. הסתיים האירוע. (הרב יחיאל פליסקין הי"ו).

8. **והתעלמות** - אם הילד מבקש משהו בשפה שאינה ראויה ("אבא, מתי כבר נצאסוף סוף לטיול בבית החונק הזה"), אפשר פשוט - להתעלם. ובכך להעביר לילד מסר חד משמעי: השפה הזו אינה קבילה בבית שלנו. זה כאילו דיברת בסינית. (הרב יחיאל פליסקין הי"ו).

9. **דחיית תגובה** - ישנם מקרים שבהם אם ננסה לעצור את הילד בשעת מעשה - זה רק יגביר את החוצפה שלו. במקרים כאלו, עדיף לשתוק בשעת מעשה, ולהגיב לילד כשעה-שעתיים לאחר האירוע. יש לקרוא לו מבלי שאחרים ישמעו, ולומר: "מה שדיברת אלי כך וכך, רציתי להגיד לך שאני לא מוכן שתדבר אלי כך". (הרב יחיאל פליסקין הי"ו).

10. **עידוד** - שימו לב לפעמים שהילד מדבר יפה ובעדינות. הדגישו את המקרים הללו ועודדו אותו עליהם. (מ. פוקס).

1. **המכבד יכבד** - כדי שהילדים יכבדו את ההורים, קודם כל על ההורים לכבד את זה, לא רק ב"שב ואל תעשה", היינו שלא לפגוע בכבודו של ההורה השני, אלא גם ב"קום ועשה" - על ידי השמעת ביטויי כבוד זה בפני זה לעיני הילדים. לדוגמא, האם מקדמת את האב בבואו לעיני הילדים: "איזו זכות נפלה בחלקנו שאבא שלנו עמל בתורה!", או "עבדת היום קשה כל כך, בגלל שאתה דואג לנו!". לחילופין האב ישבח את האם בפני הילדים: "אתם יודעים איזו אמא טובה יש לכם...?!". (ספר "ביני לביני").

2. **חיקוי** - אל תגערו בשכן, אל תצעקו על החנווני בחנות, אל תדברו במלים בוטות על מישהו שאתם כועסים עליו ובפרט אם הוא מבוגר מכם. אם תעשו זאת, אל תתפלאו, שהילד יחקה את התנהגותכם ואת דבריכם. (מ. פוקס).

3. **המצוקה אם החוצפה** - במקרים רבים החוצפה של הילד נובעת ממצוקה שלו ולא מרגש שלילי כלפיכם. חובה לזכור זאת ולא לערער את כל הביטחון שלכם כהורים. פעמים רבות מהווה החוצפה דרך לקרוא לכם לעזרה, ולכן חשוב לטפל במקור החוצפה. (ר. אשר).

4. **תווית** - אל תקראו לילד "חוצפן". אם תקראו לו כך, הוא יוכיח לכם שהוא כזה. (מ. פוקס).

5. **כבוד האחד** - כאשר הורים גוערים בילדיהם על שזלזלו בכבודם, לילדים נדמה שההורים דורשים את כבוד עצמם. העצה לזה, שהאם תדרוש את כבוד האב והאב ידרוש את כבוד האם. (רבי אייזיק שר זצ"ל).

6. **לא אישי** - אל תראה לילד שנפגעת

הוא - היה אומר + ביאור אמדות והנהגות חז"ל על ידי הכרת אישיותם ואורח חייהם

רבי צדוק - נחלש מרוב תעניות

במשנה סוכה (פ"ב מ"ה) שנינו: מעשה והביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל, ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים, ואמרו: העלום לסוכה. וכשנתנו לו לרבי צדוק, אכל פחות מכביצה, נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא ברך אחריו. התוספות יום טוב מביא בשם הר"ן חידוש גדול שמעשה דרבי צדוק בא להשמיענו שתלמיד חכם שלא רוצה להחמיר על עצמו, רשאי, ולא נחשב כמי שאינו מדקדק במצוות.

אולם מרן רבנו הגדול רבי מאיר מאזוז זצ"ל (ב"לאוקמי גירסא" שנדפס בסוף מחזור איש מצליח סוכות) מציע ביאור אחר, לפיו רבי צדוק לא עשה כן מחמת שלא רצה להחמיר שהרי חסיד גדול היה, אלא שמצבו הגופני לא איפשר זאת. הלא הוא רבי צדוק עליו מסופר בגיטין (נ"ו סע"א) שהתענה ארבעים שנה שלא יחרב בית המקדש ונחלש הרבה. וכיון שבזמן המשנה היו בונים סוכה בעליית הגג, לכן קשה היה עליו לעלות לסוכה. ועוד ביאר שלכן אכל פחות מכביצה, כי מעיו היו חלשים והיתה קשה עליו אכילה מרובה, כמו שמסופר שם שעל מנת להברותו, הביאו לו גרוגרות והיה מוצץ מימיהן וזורקן.

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז זצוק"ל

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: תינוק בכור שנולד בליל ט' תמוז, וליל ה-30 יוצא בליל תשעה באב, מתי לעשות לו פדיון הבן?
תשובה: דעת הרב יביע אומר (ח"ה יו"ד סי' כ"ה) שאין הולכים אחר כ"ט י"ב תשצ"ג כלל בין להקל בין להחמיר ע"ש, וא"כ אין לעשות ביום ח' באב רק במוצאי תשעה באב. וכיון שהיא סעודת מצוה, מותר לאכול בשר וכמו בתשעת הימים (שהרי הבא"ח [שנה א' פרשת דברים אות ט"ו] אוסר בשר בתשעת הימים ומתיר במוצאי ט"ב מיד), ומכל מקום יש להעדיף בשר עוף דוקא ולא בשר בקר.

שאלה: האם בסעודה המפסקת מותר לשתות מיין ענבים במטרה להקל על הצום?
תשובה: אסור.

שאלה: קשה לי על מנהג תונס בט' באב שאין מניחים את הס"ת על התיבה אלא על שולחן נמוך (ע"פ מס' סופרים: "יש שמניחין את התורה על הקרקע בעטיפה שחורה", וכ"כ הרבה ראשונים). וכפי מה שראיתי, מוכרחים בגלל זה לקרוא מיושב (החזן והעולה). איך הדברים מתיישבים עם הנפסק בש"ע (ריש סי' קמ"א) שצריך לקרוא בתורה מעומד, ואפילו להישען אסור, ורק בדיעבד אם קראו מיושב יצאו י"ח?
תשובה: ט"ב יוצא מן הכלל. אם ס"ת יושב על שולחן נמוך (או אפילו על הקרקע לדברי מסכת סופרים), דיו לעבד להיות כרבו. שנזכה לגאולה שלמה בב"א.

שאלה: האם מותר בט' באב לשבת על מדרגות שלפני ארון הקודש או של הבימה?
תשובה: אם המדרגות נמוכות מגובה כסא רגיל בביהכ"נ מותר, דהוי כיושב על כסא נמוך (עיין בכף החיים סי' תקנ"ט אות כ"ב).

שאלה: האם מותר ללמוד עם בנו אל"ף בי"ת בערב תשעה באב אחרי חצות או בתשעה באב, או שאסור?
תשובה: בערב תשעה באב אחר חצות מותר, כי טעם האיסור הוא שמא יהרהר ביום תשעה באב בדברי תורה שלמד בערב תשעה באב, וזה לא שייך בלימוד אל"ף בי"ת לתינוק, אבל בט"ב עצמו אסור כמו כל תלמוד תורה דעלמא.

שאלה: יש מיוצאי לוב הנוהגים בט' באב אחר חצות לאוורר את הבית, להחליף סדינים וכדומה, כיצד יש לנהוג ע"פ ההלכה (מנהג זה הובא במאירי סוף מס' תענית)?
תשובה: לאוורר ולהחליף סדינים וכו', מנהג יפה הוא, שנזכה לקבל בקרוב את פני משיח צדקנו וט"ב ייהפך לחג החגים (ט"ב בגימטריא חג) בב"א.

נר ה' נשמת אדם

לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ אפרים בן מימיה פנינה ז"ל
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רחל בת מו"ל ע"ה
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com